

Verslag

Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Datum: 21 mei 2021

Plaats: Teams

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD Restauratiekwaliteit	
Walter de Koning	Secretaris CCvD Restauratiekwaliteit	ERM
Natasha Herman	RN, ARA, VRN – uitvoerende restauratoren	Redbone Bindery
Gert Tutert	Private opdrachtgevers	SBGK
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten – FGM	Leiden
Jacqueline van Dam	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie - VAWR	Van Hoogevest
Berrie Endevoets	Platform Gespecialiseerde aannemers	OrlyEndevoets
Miranda Maring	Certificerende instellingen	Hobeon
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Joop Heijdra	Provincies	Gelderland
Isja Finaly	Federatie Instandhouding Monumenten - FIM	Vereniging HdK
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid – RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Gast		
Julia Hennig	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid – RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Afwezig		
Erik-Jan de Bont	KOMO	KOMO-bureau
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf

1. Opening, vaststellen agenda

Julia Hennig wordt als opvolger van Marc van Roosmalen (die per 1 juli 2021 aftreedt) welkom geheten.

De agenda wordt vastgesteld met de volgende wijzigingen:

- Het document URL 4007 (bedoeld als nazending) is nog niet beschikbaar, bij agendapunt 4 wordt besproken hoe daar mee om te gaan.
- Agendapunt 10.2 (projectplan BRL 3500 Erkende Molenmaker) wordt uitgesteld naar de volgende vergadering op 1 juli.

2. Verslag en actielijst bijeenkomst 12 maart 201

Redactioneel:

Besluit: het verslag wordt met een aantal wijzigingen (verwerkt in de definitieve versie) vastgesteld.

Actielijst: doorgenomen. De aanvullingen zijn verwerkt in de nieuwe versie.

3. Vaststellen Overgangsregeling RestauratorenRegister

Om ingeschreven te kunnen worden in het Restauratoren Register moet de aanvrager kunnen aantonen dat hij/zij aan bepaalde eisen met betrekking tot opleiding en werkervaring voldoet, met name een diploma van een door het CCvD Restauratiekwaliteit erkende opleiding en de bijbehorende minimum aantal jaren/uren werkervaring.

Niet alle restauratoren met voldoende werkervaring beschikken over een diploma van een door het CCvD erkende opleiding. Het doel van de overgangsregeling is om die personen de mogelijkheid te bieden zich te laten registreren op basis van nog te volgen scholing of op basis van eerder gevolgde scholing. De notitie is goedgekeurd door de Begeleidingscommissie RestauratorenRegister. Ook komt er een Bijdrageregeling RestauratorenRegister die het mogelijk maakt om geregistreerde personen een bijdrage in de kosten van het toetsen te verstrekken van 450 Euro.

Tijdens de discussie komt aan de orde:

- Wordt een registratie automatisch verlengd na 5 jaar? Nee, dit vereist herregistratie.
- Wat is de uiterste termijn dat men gebruik kan maken van de Overgangsregeling? De Overgangsregeling start op 1 januari 2022 (dan zijn de modules van de NCE beschikbaar). Men heeft dan maximaal 5 jaar om zich aan te melden. Daarna kan men zich niet meer aanmelden voor het Register als men geen diploma heeft terwijl er wel een geschikte (door het CCvD erkende) opleiding in Nederland bestaat. Vanaf het moment van aanmelden heeft men 5 jaar om de modules te volgen. Daarna verliest men de registratie als niet aan de scholingsverplichting is voldaan.
- Hoe stimuleren we de deelname? De combinatie van Overgangsregeling en Bijdrageregeling beoogt deelname te stimuleren. De komende periode moet blijken of hiermee een 'sweet point' bereikt is.
- De tekst bij paragraaf 2 is niet logisch. Wordt aangepast
- Zijn de NCE-modules al beschikbaar? Nee, wordt aan gewerkt (naar verwachting eind Q3 beschikbaar)
- De Bijdrageregeling is een sympathiek initiatief. Wat als er meer aanmeldingen zijn, dan het overgedragen SRR-budget aan kan? Dan draagt ERM het benodigde extra bedrag bij. Om het draagkrachtprobleem bij de restauratoren – ook voor de periode na 31 december 2021 – op te vangen, is het gewenst om een korte notitie te hebben voor beleidsmatig en financieel overleg. **Actie Isja Finaly – Walter de Koning**
- Het CCvD verneemt met verslagenheid dat Andre Hoek kort geleden overleden is. Er zal een reactie namens het CCvD gegeven worden. **Actie Walter de Koning**

Besluit:

- De Overgangsregeling wordt vastgesteld, met in achtneming van bovenstaande wijziging

4. Vaststellen definitieve versie URL 4007 Steenhouwwerk (incl. Zandsteen)

Tijdens de vorige CCvD-vergadering op 12 maart is dit punt aangehouden. Besloten is om de wijzigingen eerst te verwerken voor definitieve vaststelling kan plaatsvinden. De nieuwe versie van de URL is nog niet gereed, het Achtergronddocument wel. Besproken wordt:

- In het Achtergronddocument worden de tabellen op blz. 41 e.v. aangevuld. Toelichten wat wordt bedoeld met 'respirabel' kwarts
- URL: IBAG (volledig doordrenken met acryllaat) wordt in de URL als 'conserveren' aangemerkt
- De acties uit het vorige verslag verwerken. De toelichting op de restauratieladder wordt ingekort (en verplaatst naar Restauratiebestek.nl) en de tabel m.b.t. Haller-getal / initiële wateropname wordt aangepast

Besluit:

- Het Achtergronddocument wordt vastgesteld met inachtneming van bovenstaande wijzigingen
- De nieuwe versie van de URL wordt per mail aan het CCvD ter goedkeuring voorgelegd (een week reactietermijn)

5. Vaststellen definitieve versie URL 4009 met Bijlage 3 Schilderwerk aan molens

Op 12 maart 2021 heeft het CCvD de ontwerp-bijlage Schilderwerk aan molens vastgesteld. Voor de uitwerking is de systematiek van URL 4009 aangehouden (deels de bijlage, deels de hoofdtekst). N.a.v. de reacties zijn diverse aanpassingen doorgevoerd in de tekst. Besproken wordt:

- De definitie van 'het gaande werk' in URL 4009 is niet conform URL 2005. Zie zowel blz. 149 als 155. De in URL 2005 gehanteerde indeling is maatgevend
- Tekeningen 2.4 en 2.5 kloppen niet met de nummering
- Par 3.1 'de ligging in open gebieden...-druk.' Aanvullen. Het gaat om een hogere vochtbelasting op de onderdelen
- Blz. 158 'scheuren < 1 mm uitkrabben is een wel erg kleine maat, is dit wel juist?
- Hoe omgaan met oudere lagen van koolteer etc.? Dit is behandeld op blz. 161
- Welk type molen aanhouden? Is de wipmolen identiek aan de spinnekopmolen? Nee, er zijn regionale verschillen. De bestaande tekst wordt aangehouden.
- Par 4.4. blz. 167 'oude gepleisterde ...kalklagen.' veranderen in 'een oude gepleisterde ondergrond bestond in het verleden vaak uit luchtkalk.'
- Blz. 168: bijschrift bij de afbeelding juist? Verwijzing naar MDCS opnemen.

Tekstuele opmerkingen worden nagezonden. **Actie Joop Heijdra en Rob van Hees**

Besluit:

- URL 4009 aanpassen aan bovenstaande opmerkingen. Nieuwe versie per mail voorleggen aan het CCvD ter definitieve goedkeuring.
- Overgangsbeleid: de nieuwe versie (2.1) kan met ingang van 1 juni gehanteerd worden; versie 2.0 vervalt

6. Vaststellen definitieve versie URL 2003 en URL 4005 met Bijlage 2 Cementrustiek

Op 12 maart 2021 heeft het CCvD de ontwerp-bijlage Cementrustiek bij URL 2003 Betonrestauratie – advies en URL 4005 Betonrestauratie – Realisatie vastgesteld. Het ontwerp is gepubliceerd voor een openbare reactieronde. Tijdens de reactieperiode heeft een webinar over Cementrustiek plaatsgevonden. Verslag zie <https://www.stichtingerm.nl/nieuws/impressie-webinar-cementrustiek-31-maart-2021>. Er zijn enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd nav de reactieronde en juridische toets. De nieuwe bijlage vervangt de bestaande bijlage 2 in zowel URL 2003 als URL 4005.

Cementrustiek leidt niet tot een apart deelcertificaat, maar tot een aantekening op het certificaat voor Betonrestauratie. De nieuwe bijlage leidt niet tot wijzigingen / extra verplichtingen voor andere betrokken bij historisch beton. Er zijn op dit moment nog geen certificaathouders, wel een tweetal bedrijven die in het traject tot certificering zitten. De nieuwe versie van URL 2003 resp. 4005 (versie 1.1) kan dus per 1 juni 2021 ingaan, waarbij de oude versie (versie 1.0) op hetzelfde moment vervalt.

Besproken wordt:

- De eerdere CCvD-opmerking dat het roesten van de wapening meer aandacht behoeft is onvoldoende verwerkt. **Actie: Michiel van Hunen** levert een tekstvoorstel
- de term rustiekwerker eerder in de tekst definiëren. Overige tekstuele opmerkingen worden nagezonden. **Actie: Rob van Hees**
- het CCvD is blij met de uitwerking die het onderwerp cementrustiek heeft gekregen.

Besluit:

- Versie 1.1 van URL 2003 en URL 4005 met bijlage 2 Cementrustiek worden vastgesteld met inachtneming van bovenstaande wijzigingen
- Overgangsbeleid: de nieuwe versie kan met ingang van 1 juni gehanteerd worden; versie 1.0 vervalt

7. Vaststellen definitieve versie URL 2006 Schouwen van gebouwde monumenten

Op 12 maart 2021 heeft het CCvD de ontwerp-URL Schouwen (van gebouwde monumenten) vastgesteld. Het ontwerp is gepubliceerd voor een openbare reactieronde. Tijdens de reactieperiode is vooral gereageerd op de juridische aspecten van het schouwen. De meeste wijzigingen zijn terecht gekomen in bijlage 3 Juridische aspecten. Het wordt mogelijk om je te certificeren voor het hele traject dat in URL 2006 beschreven is; tevens worden deelcertificaten mogelijk voor fase A en fase B. Dit sluit aan bij de huidige arbeidsdeling in de markt. De organisatie die al een certificaat voor URL 2005 heeft, heeft slechts een beperkte aanvulling nodig voor het deelcertificaat B. Besproken wordt:

- Diverse begrippen preciseren. De opdrachtgever is (gezien de registertaak) per definitie een overheid; definiëren van kerngegevens, registertaak, ID
- Het CCvD zou graag een voorbeeld van een schouwrapport zien. **Actie Walter de Koning**
- Par 1.2, blz. 5. Aanpassen laatste alinea '...eisen in dit document.'
- Blz. 23 de eisen aan de fotograaf zijn enerzijds niet precies genoeg (moet gaan om ervaring met het inspecteren van gebouwen), anderzijds te zwaar (3 jaar veranderen in 1 jaar)
- Enkele tekstuele opmerkingen

Besluit: URL 2006 Schouwen (versie 1.0) wordt vastgesteld met in achtneming van bovenstaande opmerkingen

8. Vaststellen definitieve versie Bijlagen 8 en 9 Moleninspecties bij URL 2005

Op 25 september 2020 heeft het CCvD de ontwerp-bijlagen 8 Gebrekenlijst gaande werk molens en Bijlage 9 Herstelmaatregelen gaande werk molens (met wijzigingen) vrijgegeven voor een openbare reactieronde. Er zijn drie reacties ontvangen. De reactietabel is besproken door de begeleidingscommissie en wijzigingen zijn verwerkt. Ook is er een pilot uitgevoerd om de bruikbaarheid te testen. Voor het gaande werk is de beheerder van de NL-SfB gevraagd om een aanvulling van de coderingslijst, deze is inmiddels vastgesteld. Het CCvD heeft de hoofdtekst van de URL 2005 al in eerder stadium vastgesteld. Hierbij is rekening gehouden met het later toevoegen van Bijlage 8 en 9. De URL hoeft nu dus niet te worden aangepast.

Het is mogelijk om een certificaat te halen op basis van URL 2005; de toevoeging van bijlage 8 en 9 wordt gezien als een uitbreiding van het aantal inhoudelijke onderwerpen, maar niet als apart specialisme (wel zijn er extra kenniseisen). Er is daarom niet voorzien in een deelcertificaat of aantekening voor het inspecteren van (het gaande werk van) molens.

Om het gebruik van de URL 2005 Gebouwininspecties en de bijbehorende gebrekenlijsten in praktijk te faciliteren worden de gebrekenlijsten ook in Excel uitgegeven. Dit maakt het mogelijk om de inhoud van de gebrekenlijsten in te lezen in softwareprogramma's die het uitvoeren van conditiemetingen ondersteunen. Besproken wordt:

- Het CCvD is content met de inhoud. Het gaande werk van molens is voor het eerst op zo'n systematische manier beschreven, dit is een mooie prestatie.
- Reactietabel: nog twee reacties aanvullen
- De decompositie-tekening (zie bijlage 8 op blz. 3; idem bijlage 9) wordt zeer gewaardeerd, evenals de grafische weergave per hoofdstuk (zoals op blz. 4). Is het mogelijk om aan de grafische weergave bij de hoofdstukken een met blz. 3 vergelijkbare tekening toe te voegen ?
- De kleur geel (Vang) is slecht zichtbaar op blz. 3.

Besluit: Bijlage 8 en bijlage 9 bij URL 2005 worden definitief vastgesteld met inachtneming van bovenstaande opmerkingen.

9. Vaststellen definitieve versie wijzigingen BRL 1000, 2000, 4000 en 6000

De wijzigingen zijn vooral harmoniserend en preciserend; er zijn geen inhoudelijke verplichtingen toegevoegd. Het betreft:

- Harmonisatie en vereenvoudiging van teksten en opzet/structuur waar nuttig. Doel is dezelfde aspecten zo veel mogelijk op dezelfde manier te beschrijven
- Actualiseren van teksten. Dit betreft onder meer de nieuwe versie van de toelichting op de Restauratieladder en bijbehorende definities; een nieuwe versie van de juridische bijlage (wetten en vergunningen), het toevoegen van inmiddels vastgestelde uitvoeringsrichtlijnen (zoals historisch beton) en het bijlagen Bijzondere Bepalingen over de certificering
- Aanvullen van voorschriften voor audits. Dit betreft de aangevulde omschrijving / eisen wat een audit moet inhouden (niet alleen de initiële audit, maar ook de vervolgaudits)
- Verlengen auditcyclus van 3 jaar naar 4 jaar t.b.v. kostenreductie (al eerder gedaan bij BRL 1000). Dit zal een lichte beperking van de kosten inhouden.

Omdat de wijzigingen voor de certificaathouders zeer beperkt zijn en voorgelegd zijn aan de certificaathouders en de certificerende instellingen, wordt voorgesteld geen (extra) inspraakronde te houden en de wijzigingen direct vast te stellen. De wijzigingen zijn dan te gebruiken van 1 juni 2021. De oude versie vervalt op dezelfde datum.

Besproken wordt:

- Het CCvD is content met de harmonisatie en verduidelijkingen
- BRL 1000: er is geen aanleiding (meer) tot een deelcertificaat. Het overzicht van wijzigingen is niet volledig, aanvullen.
- BRL 2000: geen opmerkingen
- BRL 4000: enkele tekstuele opmerkingen
- BRL 6000: door de andere ontstaansgeschiedenis was hier een behoorlijk afwijkende opzet van de BRL. Daardoor relatief veel aanpassingen. Enkele tekstuele aanpassingen

Besluit:

- de nieuwe versies van BRL 1000, 2000, 4000 en 6000 worden vastgesteld.
- overgangsbeleid: conform voorstel

10. Vaststellen projectplannen

10.1 projectplan URL Bouwhistorisch onderzoek

Betrokkenen hebben aangegeven dat er nog vragen van juridisch een financiële aard zijn waar binnenkort op terug gekomen wordt

Besluit: het projectplan wordt vastgesteld (mits de opmerkingen van betrokkenen geen essentiële wijzigingen inhouden)

10.2 projectplan update BRL 3500 Erkende Molenmaker

Besluit: wordt op verzoek van de sector aangehouden tot de volgende vergadering op 1 juli 2021.

11. Jaarverslag 2020

Jaarlijks beziet het CCvD het functioneren van de certificatieregelingen in praktijk. Het verslag 2020 bevat een overzicht van de ontwikkeling van de documenten, de ontwikkelingen per certificeringsregeling en het aantal certificaten. Het aantal ERM-certificaten is in het verslagjaar

toegenomen van 199 naar 222. Het verslag is voorbereid in samenwerking met de certificerende instellingen. Besproken wordt:

- Doel van het verslag is transparantie en genereren van data die bij de Erfgoedmonitor gebruikt worden.
- Er zijn in het verslag geen bijzonderheden gemeld die aandacht vragen. De certificaathouders betreffen de kopgroep van bedrijven.
- Er is een afname van het aantal gecertificeerde smeden en voegers een toename bij hoofdaannemers en architecten / adviseurs. De oorzaken worden besproken.
- Er is nog geen URL 4008 voor pleisterwerk. Er is in 2021 geen budget om dat op te starten.
- Er is nog geen certificering mogelijk voor het restaureren van orgels (URL 7010) omdat er geen BRL (BRL 7000) is opgesteld. Daar was bij het opstellen van de URL nog geen behoefte aan.
- Het taakgebied van de CI's wordt niet consequent besproken; dit zal worden aangevuld.

Besluit: het Jaarverslag 2020 wordt vastgesteld met inachtneming van bovenstaande wijziging.

12. Mededelingen / informatie-uitwisseling

- De resultaten van de laatste vergadering van het ERM-bestuur worden toegelicht
- Er loopt een discussie over de inhoud van de URL-en voor daken: 'wat is de gewenste manier van isoleren aan de binnenzijde, op welke manier worden risico's van het isoleren geminimaliseerd?'. Een en ander zal leiden tot een aanscherping van de tekst / tekeningen van URL 4004, 4010, 4011 en 4014. Wordt naar verwachting in september voorgelegd aan het CCvD.

13. Rondvraag

Het locatiebezoek op 1 juli is gepland onder voorbehoud van Corona-maatregelen; nader bericht volgt.

Bijlage: ERM-richtlijnen

BRL ERM 1000	Erkend Restauratie-architectenbureau (ERA) vml GEAR	Restauratie-architecten	
URL 1001	Visie & Ontwerp	Restauratie-architecten	

BRL ERM 2000	Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)	Monumenten-adviseurs	
URL 2001	Bouwtechnisch Advies	Adviseurs bouwkunde, verduurzaming, restauratie-architecten	
URL 2002	Molenadvies	Molenadviseurs	
URL 2003	Betonrestauratie - Advies	Adviseurs voorbereiding betonrestauratie	
URL 2004	Kleurhistorisch onderzoek	Kleuronderzoekers	
URL 2005	Gebouwinspecties	Inspecteurs gebouwen, Monumentenwacht	
URL 2006	Schouwen van gebouwde monumenten	Dataverzamelaars, Monumentenwacht	

BRL ERM 3000	Erkend Restauratie Bouwbedrijf (ERB)	(hoofd)aannemers	Projectplan maken voor actualisatie
URL 3001	Historische Houtconstructies	(hoofd)aannemers	

BRL ERM 3500	De Erkende Molenmaker	Molenmakers	Projectplan maken voor actualisatie
--------------	-----------------------	-------------	-------------------------------------

BRL ERM 4000	Onderhoud en Restauratie Monumenten	Gespecialiseerde aannemers	
URL 4001	URL Historisch timmerwerk	Restauratie-timmerbedrijven	
URL 4002	URL Glas in lood panelen	Glazeniers	Wordt in 2021 geactualiseerd (inhoudelijke actualisatie + verduurzaming)
URL 4003	URL Historisch Metselwerk	Restauratie-metselaars	
URL 4004	URL Riet	Rietdekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)
URL 4005	URL Betonrestauratie - Realisatie	Betonrestauratie-bedrijven	
URL 4006	URL Historisch voegwerk	Restauratie-voegers	
URL 4007	URL Steenhouwwerk	Restauratie-steenhouwers	Wordt in 2021 geactualiseerd (arbo-risico's zandsteen); e-mailronde
URL 4008	Gereserveerd (pleisterwerk)		
URL 4009	URL Historisch schilderwerk	Restauratie-schilders	
URL 4010	URL Historisch Leidak	Leidekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)
URL 4011	URL Metalen Dakbedekking en goten bij monumenten	Metalen dakdekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)
URL 4012	URL Historisch metaal	Restauratiesmeden, metaalbewerkers	

URL 4013	URL Historisch parket	Parketteurs en restauratoren	
URL 4014	URL Historisch pannendak	Dakwerkers, pannenleggers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)

BRL KPMB¹	Module A Houtbescherming (KPMB)	Plaagdiermanagement-bedrijven	
URL 5001	URL Houtaantasting (bestrijden houtaantasting door insecten en zwammen)	Plaagdiermanagement-bedrijven	

BRL KOMO 2816²	Vervaardiging van metsel- en lijmwerkconstructies en/of voegwerk		
URL 20-104 ³	URL Gevelreiniging	Gevelreinigers, schoonmaakbedrijven	Gepubliceerd als ontwerp
BRL ERM 6000	Onderhoud en Restauratie groene monumenten	Groen Erfgoed-bedrijven	
URL 6001	Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek	Adviseurs groen erfgoed	
URL 6010	URL Hovenierswerk historische tuinen en parken	Hoveniers groen erfgoed (tuinen en parken)	

KLINKEND ERFGOED

BRL ERM 7000	Klinkend Erfgoed		
URL 7010	URL Historische orgels	Orgelmakers	Geen certificering

ROEREND ERFGOED en HISTORISCHE INTERIEURS

	Restauratorenregister		
	Restauratorenregister.NL	Restauratoren roerend erfgoed	

GEMEENTELIJK TOEZICHT (gebouwde monumenten)

	monumententoezicht		
	Monumententoezicht.NL	Toezichthouders BWT en erfgoed van gemeenten en omgevingsdiensten	Wordt in 2022 geactualiseerd (nav Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen)

¹ In beheer bij de stichting KPMB, afstemming met ERM

² In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM

³ In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM